Streszczenie

Celem niniejszej rozprawy jest przedstawienie życia duchowego w świetle koncepcji Mertona oraz wykazanie, że jest ono jednym z motywów uzasadnienia wiarygodności chrześcijaństwa i Kościoła. Dysertacja składa się ze wstępu, 4 rozdziałów, zakończenia, bibliografii i wykazu skrótów.

W pierwszym rozdziale zostało przedstawione odkrywanie chrześcijaństwa i życia duchowego przez Mertona. Przeszedł on proces nawrócenia, czyli okres, w którym krok po kroku poznawał Jezusa. Thomas miał w sobie duszę artysty więc zachwycił się pięknem sztuki i poprzez nią zobaczył obecność Pana. Dzięki łasce Ducha odkrył Boga. Zrozumiał kim jest On w myśli chrześcijańskiej. Poprzez dzieło Gilsona „Duch filozofii średniowiecznej" dostrzegł pojęcie samoistności, które jest jednym z przymiotów Boga. To odkrycie racjonalności chrześcijańskiej wiary skierowało go na drogę wiodącą do nawrócenia. W czasie swojej młodości przeżywał wiele trudnych doświadczeń. Były to chwile, kiedy zostawał zupełnie sam. Były to jego problemy zdrowotne oraz cierpienie i śmierć bliskich osób. To również pobudziło go do pytań o sens życia i działanie Pana. Konsekwencją tych wszystkich doświadczeń była chęć wstąpienia na drogę wiary. Przyjęcie chrztu świętego było dla niego spełnieniem wszystkich pragnień. Na początku odkrył kim jest Jezus, później wszedł z Nim w osobową relację, co sprawiło, że chrześcijaństwo i Kościół stały się w jego oczach wiarygodne – jako droga życia. Kolejnym etapem jego drogi było wstąpienie do trapistów. W życiu zakonnym dostrzegł pełnię życia chrześcijańskiego. W zakonie dążył do pogłębienia życia duchowego przez poszukiwanie samotności. Kiedy odnalazł możliwość przebywania w pustelni, to zapragnął apostolstwa i misji. Pomagał potrzebującym i prześladowanym, walczył o pokój na świecie i prowadził dialog z przedstawicielami religii Wschodu.

W drugim rozdziale została ukazana koncepcja życia duchowego w ujęciu Mertona, którego źródłem i centrum jest Bóg. Człowiek prowadząc życie duchowe odkrywa działanie Pana. Thomas przedstawia pogłębione znaczenie ascezy, milczenia i samotności. Według niego asceza nadaje zmysłom człowieka naturalną żywotność, co pozwala odnaleźć Boga w rzeczywistości życia. Uczy się on dyscypliny wewnętrznej i całkowitego oddania Panu. Trwając w milczeniu i samotności chrześcijanin może usłyszeć Jego głos. Zaczyna sobie zadawać pytania o sens swojej egzystencji. Samotność ma charakter zatrzymania. Człowiek odrywa się od swoich codziennych obowiązków, aby odnaleźć Jezusa. Medytacja również

ukazuje człowiekowi pogłębione znaczenie chrześcijaństwa. Dzięki niej dostrzega on aktualność Bożego słowa w swoim życiu, co pozwala mu wejść z Panem w intymny kontakt. Nie jest to jedynie zdobycie wiedzy o Nim, ale poznanie Go w głębszy sposób. Walka pomiędzy zewnętrznym a wewnętrznym „ja" jest ukazaniem procesu, który zachodzi w każdym człowieku. Nieustannie toczy on walkę pomiędzy zewnętrznym „ja", które jest pełne doczesnych ograniczeń, jest karmione samolubną żądzą i urojeniami namiętności a wewnętrznym „ja", które postrzega świat z głębszego i bardziej duchowego punktu widzenia. Zdaniem Mertona Bóg prowadzi człowieka drogą ciemności, która uczy zaufania i oddania. Zmaganie jest znakiem prowadzenia życia duchowego. Pomaga ono zauważyć światło pochodzące od Boga i dostrzec to, że krzyż jest znakiem zwycięstwa. Kontemplacja, w ujęciu Thomasa, jest szczytem życia duchowego. Jest ona nasileniem się wiary, która przemienia się w duchowe widzenie. Pan udziela człowiekowi daru łaski i daje się poznać przez niewypowiedziany kontakt. Kontemplacja jest komunią z Chrystusem. Zjednoczenie z Nim staje się celem życia człowieka i źródłem jego egzystencji.

W trzecim rozdziale ukazany jest duchowy wymiar Kościoła „ad intra" jako przejaw wiarygodności chrześcijaństwa i Kościoła. W centrum rozważań Mertona jest Duch Święty, który jest źródłem życia Kościoła. Duch prowadzi człowieka do odnowy egzystencji, czyli do przemiany serca i odpowiedzi na słowo Boże. Przenika On osobę i wchodzi w jej duchową jaźń. Duch Święty jest duchową więzią jedności w Kościele. Chrześcijanin odnajduje Boga w sobie i w drugim człowieku. Im bliżej jest on Pana, tym ma głębszą więź z drugą osobą. Kościół jest wspólnotą osób. Buduje go wspólnota serc zjednoczonych w miłości, ofierze i przekraczaniu własnego „ja". Rozwój życia duchowego sprawia, że chrześcijanin odkrywa to, że Kościół jest żywym organizmem, Mistycznym Ciałem Chrystusa, a każdy chrześcijanin jest jednym z jego członków. Wspólnota ta jest budowana na fundamencie apostołów i proroków, gdzie kamieniem węgielnym jest Jezus. W opinii Mertona sakramenty wpisują się w duchowy wymiar Kościoła. Uobecniają one całe misterium Chrystusa. Człowiek dzięki nim jednoczy się z Bogiem. Ojciec Ludwik w tym wymiarze Kościoła wyróżnia również liturgię, której szczytem jest Triduum Paschalne. Uczestnicząc w nim chrześcijanin umiera z Panem, aby zmartwychwstać razem z Nim. Wyraża to paschalny wymiar jego życia. Liturgia rozszerza się na życie codzienne człowieka i je ożywia działaniem Boga. Następnie Merton wyróżnia duchową odnowę życia zakonnego. Twierdzi on, że od odnowy wewnętrznej każdego człowieka, szczególnie zakonnika zależy witalność całego Kościoła. Odnowa ta ma polegać na powrocie do źródeł, do pierwotnej idei Karmelu, która opiera się na praktykowaniu samotności i życia pustelniczego.

W czwartym rozdziale został ukazany duchowy wymiar Kościoła „ad extra". Pierwszym krokiem w podążaniu drogą Boga jest zauważenie kryzysu życia duchowego. Prowadząc życie duchowe człowiek zaczyna zauważać grzech, materializm, pośpiech i wszelkie manipulacje obecne w jego społeczeństwie. Widzi zagrożenie pomijania Boga w świecie. Thomas ukazuje odpowiedź Kościoła na ten kryzys. Chrześcijanin skupia się na miłości Jezusa, która go odnawia i otwiera na potrzeby innych. Odkrywa to, że jest on powołany do przemiany świata. Wiara w Boga pozwala mu oderwać się od społeczeństwa, które ignoruje Boga. Poszukując Pana w ciszy serca przeciwstawia się myśleniu opartemu na materializmie. Odnalezienie swojej tożsamości przynagla go do pomocy innym ludziom. Profetyczna misja Kościoła ukazuje zaangażowanie w głoszenie Ewangelii przez chrześcijan, co jest konsekwencją głębokiego kontaktu z Bogiem. Człowiek wierzący ma być jak prorok, który przekazuje Boże natchnienie. Działania na rzecz pokoju są kolejnym owocem życia duchowego. Przesłanie Dobrej Nowiny, w świetle koncepcji Mertona, jest niestosowanie przemocy. Jeśli chrześcijanin chce się przeciwstawić wojnie to musi szukać pokoju przede wszystkim w swoim sercu. Zaczyna on sobie uświadamiać, że każdy człowiek jest jego bratem. Chrześcijaństwo pobudza człowieka do integracji wewnętrznej, która jest drogą do pokoju. Na wiarygodność chrześcijaństwa wpływa również otwartość na drugiego człowieka. Merton ukazuje odniesienie chrześcijanina do wyznawców innych religii, szczególnie do religii Wschodu. Twierdzi on, że dialog międzyreligijny jest braterskim spotkaniem. Chrześcijanin prowadząc życie duchowe kieruje się braterstwem i solidarnością z drugim człowiekiem. Wierzy on, że Pan działa we wszystkich miejscach i w każdym czasie.

Argumentacja w teologii fundamentalnej polega na przytaczaniu motywów, czy argumentów w celu uzasadnienia wiarygodności nadprzyrodzonego charakteru chrześcijaństwa. Dzięki życiu duchowemu argumenty te stają się zrozumiałe i nabierają większego znaczenia. Wszystkie wzajemnie się uzupełniają i dopełniają. Wpływa to na bardziej wszechstronną i pogłębioną argumentację, co powoduje, że chrześcijaństwo i Kościół są uzasadnione w wielu wymiarach oraz na różny sposób. Argument z życia duchowego w świetle koncepcji Mertona, który został przedstawiony w dysertacji, ma znaczenie egzystencjalne i uwierzytelniające, gdyż przekonuje, że w chrześcijaństwie i Kościele istotą jest życie duchowe jako utrzymywanie żywej relacji z Bogiem, doświadczenie Jego obecności szczególnie w chwilach trudu i zmagania oraz zjednoczenie z Chrystusem.

ks. Wojciech Oleśkow